

цивільного законодавства СРСР 1961 року» та їх вплив на формування сучасного цивільного законодавства України (до 50-річчя прийняття «Основ цивільного законодавства СРСР 1961 року»): матер. Наук. Інтернет-конференції м. Одеса / відп. ред Є.О. Харитонов // Національний університет «Одеська юридична академія». – Одеса: Фенікс, 2012. – С. 32-35.

5. Ківалова Т. С. Зобов'язання відшкодування шкоди за цивільним законодавством України: теоретичні проблеми: дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.03 / Тетяна Сергіївна Ківалова. – Одеса, 2008. – 458 с.

6. Резе А.Г. К вопросу об определении принципов вещного права / А.Г. Резе // Актуальные проблемы гражданского права: Сб. статей. Вып. 9 / Под ред. Шиловхоста О.Ю. – М.: Норма, 2005. – С. 243-297.

МОДЕЛІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Нестеренко А.А.

*студентка III курсу юридичного факультету
Харківського національного університету*

імені В. Н. Каразіна

e-mail: alina240693@mail.ru

Ключові слова: місцеве самоврядування, державні органи, місцева адміністрація, територіальна громада.

У більшості країн місцеве самоврядування — частина місцевого державного управління. З погляду розбудови оптимальної системи організації управління в суспільстві на рівні окремих адміністративно-територіальних одиниць має функціонувати місцеве самоврядування, яке дає змогу реалізувати безпосередні інтереси жителів певних територіальних громад, узгодити загальнодержавні та місцеві інтереси. Ідея самоврядування спирається на визнанні шкідливості надмірної централізації у вирішенні питань місцевого значення, що може призвести до нехтування правами територій, бюрократизації процесу ухвалення рішень, які мають місцеве значення [1, с. 136].

Модель місцевого самоврядування, яку обирає для себе держава, взаємопов'язана з поняттям «місцеве самоврядування» та є невід'ємним чинником, завдяки якому можна визначити його сутність.

Конституція України визначає місцеве самоврядування як право територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста - самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України. Місцеве самоврядування здійснюється територіальною громадою в порядку, встановленому законом, як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування: сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи [2].

Більш ширше визначення місцевого самоврядування в Законі «Про місцеве самоврядування в Україні»: Місцеве самоврядування в Україні - це гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади - жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста - самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України. Місцеве самоврядування здійснюється територіальними громадами сіл, селищ, міст як безпосередньо, так і через сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи, а також через районні та обласні ради, які представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст [3].

Входячи з даних положень можна зазначити, що характерними рисами місцевого самоврядування є :

- займає окреме місце в політичній системі (в механізмі управління суспільством та державою), виступаючи специфічною формою публічної влади, яка не є складовою частиною механізму державної влади;

- є однією з форм народовладдя. Здійснюється громадою у межах певної території як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування;

має особливий суб'єкт — населення, громадяни, що мешкають на певній території;

- має особливий об'єкт управління — питання місцевого значення;

- має самостійність, що виражається в організаційній відокремленості, у праві на фінансово-економічні ресурси, у виконанні значної частини суспільних справ у рамках закону та ін;

- несе відповідальність за свою діяльність, що забезпечується різними формами контролю з боку населення.

Висвітливши поняття місцевого самоврядування, варто було б зауважити, що суттєвий вплив на конституційно-правове закріплення здійснює саме модель місцевого самоврядування. Більшість науковців проаналізувавши досвід зарубіжних країн виділяють чотири основні моделі місцевого самоврядування, а саме: англосаксонську, континентальну, іберійську, радянську та змішану.

Англосаксонська модель поширена переважно у країнах з однойменною правовою системою: Великій Британії, США, Канаді, Індії, Австралії та інших.

Її головні риси:

- високий ступінь автономії місцевого самоврядування, виборність, контроль передусім з боку населення, відсутність на місцях спеціальних державних уповноважених, які контролюють органи місцевого самоврядування;

- відсутність місцевих адміністрацій (органів державної влади місцевого рівня).

Дана модель ґрунтується на суспільній теорії, що об'єднує теорію вільної громади, господарську теорію, а також частково юридичну теорію.

Теорія вільної громади, мета якої полягає в обґрунтуванні необхідності обмеження втручання держави в справи громад. Прибічники даної теорії стоять на позиції незалежності громади від держави.

Господарська теорія самоврядування заснована на тому, що перший план виходить недержавна, переважно господарська природа діяльності органів місцевого самоврядування [3, с.53].

Суспільна теорія самоврядування, полягає в наданні суспільству самому визначати свої суспільні інтереси та залишити за урядовими органами тільки державні справи, тобто суспільство та держава повинні займатися вирішенням своїх власних інтересів.

Юридична теорія - побудована на поділі функцій і повноважень між державними органами та органами місцевого самоврядування. Так прихильники цієї теорії, вважають, що при вирішенні власних питань, органи місцевого самоврядування можуть діяти незалежно, а вирішуючи «делеговані» повноваження, підконтрольні державі [4, с.115].

Континентальна (романо-германська, або європейська) модель поширена у країнах континентальної Європи (Італія, Франція, Іспанія, Бельгія) та у більшості країн Латинської Америки, Близького Сходу, франкомовної Африки. Будується на поєднанні місцевого самоврядування і місцевого управління. Згідно з думкою вчених дана модель підрозділяється на два різновиди. Перший вид зумовлений тим, що на всіх рівнях, за винятком низового, одночасно функціонують виборні органи територіальної громади та призначені представники центральної влади, які здійснюють адміністративний контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування. При цьому на низовому рівні функціонують виключно органи первинної територіальної громади. Другий вид цієї моделі засновано на створенні органів місцевого самоврядування лише на низовому рівні, а на регіональному та субрегіональному рівнях функціонують призначені місцеві державні адміністрації загальної компетенції [5, с.383].

Іберійська модель зокрема поширена у таких країнах, як Латинська Америка, Португалія, Мексика. Передбачає, що управління на всіх субнаціональних рівнях

здійснюють обрані населенням представницькі органи місцевого самоврядування (ради) та відповідні головні посадові особи місцевого самоврядування (мери, регідори, префекти, алькади тощо). Ці посадові особи стають головами відповідних рад і одночасно затверджуються центральними органами державної влади як представники державної влади в адміністративно-територіальних одиницях [6, с.14].

Радянська модель збереглася у Китаї, Корейській Народно-Демократичній Республіці, Кубі. Сутність цієї моделі полягає в тому, що всі ради визнаються органами державної влади на відповідній території. Рада обирає виконавчий комітет, який є колегіальним органом державного управління у відповідній адміністративно-територіальній одиниці, і підпорядковується як вищестоящому комітету так і своїй раді. Система рад характеризується ієрархічною підпорядкованістю усіх її елементів [5, с.384].

Розглянувши питання, можна зробити висновок, що аналіз законодавства України про місцеве самоврядування дає підстави для встановлення відповідності України до континентальної моделі місцевого самоврядування.

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Слинко Д.В.

Література:

1. Загальна теорія держави і права. / За ред. М.В. Цвіка, О.В. Петришина. – Х., 2009. – 584 с.
2. Конституція України від 28 червня 1996р. – режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
3. Закон України «Про місцеве самоврядування» від 21 травня 1997р. – режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр/para045#o45>.
4. Співак Д.П., Сучасні Теорії та моделі місцевого самоврядування // Актуальні проблеми політики : зб. наук. пр. / гол. ред. С. В. Ківалов ; відп. за вип. Л. І. Кормич. – Одеса : Національний університет "Одеська юридична академія" : Південноукраїнський центр гендерних проблем, 2012. – Вип. 44. – С.112-124.
5. Конституційне право України: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / За ред. В.П. Колісника, Ю.Г. барабаша. – Х. : Право, 210. – 416с.
6. Кравченко В.В., Пітцик М.В. Муніципальне право України. Навчальний посібник. – К.: АТІКА, 2003. – 672с.
7. Біленчук П. Д., Кравченко В. В., Підмогильний М. В. Місцеве самоврядування в Україні (муніципальне право). Навчальний посібник - К.: Атіка, 2000. - 304с.

СУБ'ЄКТ ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. – 176 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ «ПОРУШЕННЯ АВТОРСЬКОГО ПРАВА І СУМІЖНИХ ПРАВ

Нестеренко Наталія Олександрівна
студент-спеціаліст юридичного факультету
Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна
e-mail: Nest-Nat2012@yandex.ua

Ключеві слова: суб'єкт, авторське, суміжне, злочин, вік, осудність.

Суб'єкт злочину в загальному розумінні – це особа, яка вчинила злочин. У більш вузькому, спеціальному розумінні суб'єкт злочину – це особа, здатна нести кримінальну відповідальність у випадку вчинення нею умисного або необережного суспільно небезпечного діяння, передбаченого кримінальним законом. З усіх численних ознак, що